

آیین‌نامه دوره دکتری (Ph.D.)

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط کلی دوره دکتری (Ph.D.) در نظام آموزش عالی کشور و با توجه به سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تفویض اختیار به دانشگاهها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی، «آیین‌نامه دوره دکتری (Ph.D.)» طبق مواد ذیل تدوین می‌شود.

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است

دوره دکتری: منظور دوره دکتری (Ph.D.) است

مؤسسه: منظور هر یک از دانشگاهها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق

مقررات وزارت مجازند دوره دکتری را برگزار کنند

گروه: منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است

آیین‌نامه: منظور آیین‌نامه دوره دکتری است

ماده ۲- دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی

می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری

در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکتری به شرح زیر است:

الف- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

ب- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت

یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد

ج- احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر

د- احراز توانایی در زبان خارجی

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت می تواند برای پذیرش داوطلبان مشمول تعریف «استعداد درخشان» در دوره دکتری، ضوابط ویژه‌ای را تصویب کند.

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نامنویسی در دوره دکتری، دانشجوی دوره دکتری نامیده می شود.

ماده ۴- مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی برعهده «استاد راهنما» است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر وبا موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی ربط تعیین می شود.

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤولیت راهنمایی رساله دانشجو را بیش از یک استاد راهنما، به طور مشترک، عهده دار می شوند.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما، یک یا چند تن از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان به عنوان «استاد مشاور» رساله دانشجو تعیین می شوند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می شود.

تبصره ۱- واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیتهای پژوهشی دوره، بانظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می شود.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه دروسها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های دروسهای گذرانده شده محاسبه می شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیمسال تحصیلی دروسهایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۳- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی ربط، دانشجو موظف است تعدادی از دروسهای دوره کارشناسی ارشد را به عنوان «درسهای

جبرانی» بگذرانند. گذراندن این درسها اجباری است اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی شود.

ماده ۶- دانشجو موظف است تا پایان نیمسال اول تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره- چگونگی ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی (ارزیابی جامع) ونحوه تصویب موضوع رساله دانشجو مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد. مؤسسه موظف است ترتیبی اتخاذ کند که موضوع رساله دانشجو حداکثر تا پایان نیمسال سوم تحصیلی دانشجو به تصویب نهایی برسد.

ماده ۷- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (اعم از: انتشار مقاله در مجلات و همایشهای معتبر علمی، ثبت اختراع، تولید دانش فنی، آثار بدیع هنری و امثال آن)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره- ترکیب و وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

ماده ۸- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی ونحوه نگارش رساله انجام می شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می شود:

الف- قبول (بادرجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛

ب- غیر قابل قبول.

تبصره- چنانچه رساله دانشجو «غیر قابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۹- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، دانش آموخته دوره دکتری شناخته می شود و به دریافت درجه دکتری نایل می گردد.

ماده ۱۰- مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری چهار سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی ربط، حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به این مدت افزوده می شود. تبصره- در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیر قابل پیش بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو، کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیتهای علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۱۱- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می شود:

الف- میانگین کل نمره های درسهایی که دانشجو گذرانده است (با رعایت تبصره ۲ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛

ب- صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دوبار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۶) احراز نشود؛

ج- رساله دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۸)، «غیر قابل قبول» ارزیابی شود؛

د- مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۱۰) به پایان برسد.

تبصره- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه ای را بر اساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۲- این آیین نامه دربرگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و مؤسسه موظف است دستورالعملهای اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند. تبصره- تفسیر مواد این آیین نامه برعهده وزارت است و در صورت بروز ابهام در مفاد آن نظر وزارت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۳- وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعملهای نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین نامه و دستورالعملهای اجرایی آن نظارت می کنند.

مادّه ۱۴- این آیین نامه مشتمل بر یک مقدمه، چهارده مادّه و چهارده تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۲۷ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی وزارت رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۱۳۸۴-۸۵ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می شوند، لازم الاجراست و با تصویب مؤسسه می تواند به دانشجویان دوره های قبل نیز تسری یابد. ^{۴-۲۷۱}